

bibliogràfiques i documentals més completes, una mica més d'atenció a l'arqueologia, molt important per a un període històric encara massa fosc i, sobretot, no deixar d'esmentar les grans llacunes existents en el coneixement d'aquests segles o la incertesa de moltes de les informacions que actualment disposem. Són aquestes unes mancances que en absolut redueixen el mèrit i la utilitat de l'atles, però que potser comporten una visió massa tancada i resolta d'una etapa històrica en la qual queda encara molt per fer.

Joan Llinàs i Pol

Mestre i viticultor

M. MUXACH, D. PUJOL, R. SERRA, I. VIDAL.

El mestre Gregori Artizà i Lapedra. Entre la pedagogia i el vi. Capmany 1839-1921.

Col·lecció Baldri Reixac, núm. 2. Ed. Lleure. Girona, 1999.

Aquest treball biogràfic sobre Gregori Artizà, realitzat per un equip format per un professor i tres alumnes de pedagogia de la UdG, és altament interessant des de diversos punts de vista, com ja ho fan sospitar el subtítol i, encara més, l'interessant pròleg de Salomó Marqués.

Cal destacar-ne en primer lloc la recuperació històrica d'una figura gairebé oblidada com és la del mestre Gregori Artizà, emporданès singular, inquiet i curiós que va excel·lir en el camp de la pedagogia i va fer una contribució més que notable al moviment de renovació pedagògica desenvolupat a cavall dels segles XIX i XX, que tanta incidència va tenir a les comarques gironines.

Artizà, però, no es va limitar a la seva vocació docent, sinó que va participar activament en la vida corporativa, va destacar com a elaborador de vins i estudiós de la vinya en els moments més intensos de la crisi fil·loxèrica, va deixar una bona pila de treballs sobre matèries diverses i va participar en la vida pública del seu poble.

L'estudi, perfectament documentat —palesa el valor que poden tenir els arxius familiars degudament estudiats—, és concís en els capítols que fan referència a la biografia, a la tasca docent i

a la faceta de viticultor, vista molt de passada. Aquests capítols es complementen amb els annexos i l'apartat de bibliografia, per a mi interessantíssim, i que penso és on es posa més en evidència la tasca de recerca rigorosa realitzada pels autors.

La personalitat i l'obra d'Artizà i el context en què va dur-la a terme estan molt ben dibuixats en l'estudi i en les citacions que s'hi fan. L'extensa bibliografia, recopilada per primera vegada, constitueix una font d'indiscutible utilitat per als futurs estudiosos d'aspectes concrets de l'obra d'aquest mestre i viticultor que el present llibre ha rescatat d'un injustificable oblit.

Es tracta d'una obra a recomanar als estudiosos de la pedagogia, però també a tots aquells interessats a conèixer la història de l'Empordà i els seus protagonistes reals.

Eduard Puig i Vayreda

Una escola i el seu temps

BUSQUETS, Joan. **L'escola Torres Jonama i el seu temps. 75 anys d'escola pública.**

Col·lecció Quaderns de Palafrugell, núm. 9. Ajuntament de Palafrugell i Diputació de Girona. Palafrugell, 2000. 150 pàgines.

Vet aquí una nova entrega d'aquesta formidable col·lecció, que S. Vila qualifica

a *L'Avenç* d'«exquisida» i que combina harmoniosament «el rigor i la tendresa, el treball analític positivista i la recreació». Quaderns de Palafrugell es va iniciar el 1993, precisament amb *L'ensenyament a Palafrugell*, de J. Busquets i J. Molero, un títol que, d'alguna manera, emmarca, contextualitza i completa aquest d'ara dedicat a commemorar el 75è aniversari d'una de les dues escoles públiques de la població.

El llibre consta de vuit capítols. El primer és un apunt biogràfic de l'industrial, inversor en borsa i filantrop Josep Torres Jonama (1857-1946), que l'any 1925 va pagar les noves escoles de Palafrugell i, en part, també les dels pobles veïns (Mont-ras, Pals i Regencós).

Els sis capítols següents expliquen pas a pas la petita història d'aquesta escola (anomenada Torres Jonama des de 1964): des de la seva construcció (que va costar 250.000 pessetes i es va enllestir en només sis mesos) fins als darrers temps, on es dona compte

